

[autismebladet]

LANDSFORENINGEN AUTISME
MEDLEMSBLAD NUMMER 8 - 2019

Skoletrivsel og autisme

Vil du med på en ungdomstur til Porto Santo?

29.5-5.6.2020

Tilmelding:
www.autismeforening.dk/sikon-kurser/porto-santo/porto-santo-ungdomsferie/

Vores 3 ungdomspædagoger Jeppe, Julie og Mads vil sørge for at alting fungerer, og at I får en fantastisk uge med en masse aktiviteter i løbet dagen. Det kan f.eks. være beachvolley, diskotek, tur til Baleira by eller fælles aftensmad i restauranten.

Vi bliver indlogeret på Hotel Vila Baleira som er direkte ved badestranden. På hotellet er der flere pools, fri internet og Beach Club. Har du lyst til en udflugt er der fx et besøg i Christoffer Columbus hus, en bådture med mulighed for at se hvaler, et besøg i en lille ørken med sjældne sandfossiler eller et besøg på et vindmølle museum - mod betaling.

Pris kr. 7000,- for 1 uge med fly, hotel og All Inclusive ved tilmelding senest 15.1.2010. Efter denne dato er prisen kr. 7900,- pr. person

Afrejse fra Kastrup Lufthavn fredag 29.5.2020. Hjemrejse til Kastrup Lufthavn d. 5. juni 2020.

Læs mere om Porto Santo

<https://www.folkeferie.dk/rejser/porto-santo/>

Læs mere om Hotel Vila Baleira

<https://www.folkeferie.dk/rejser/porto-santo/hoteller/vila-baleira/>

INDHOLD

Leder	4
Perspektiver på skolefravær	6
Folkeskolen udfordrer børn med autisme	12
Autismepilot på skoleområdet.	18
Social isolation hos autistiske unge og voksne	22
Forebyggelse af skolemistrivsel.	26

Hendes Kongelige Højhed
Prinsesse Marie er protektor
for Landsforeningen Autisme.

MEDLEMSBLAD NR. 8 - 2019

Medlemsbladet udgives af
Landsforeningen Autisme

Ansvarshavende redaktør
Heidi Thamestrup
formand@autismeforening.dk

Redaktion
Heidi Thamestrup
Fie Hviid Olesen

Layout
Lotte Irlind

Tryk Filipsen Grafisk Produktion
www.filipsen.com
Oplag 9.300 stk
ISSN 2245-3423

Vil du have en annonce i Autismebladet?
Kontakt: redaktion@autismeforening.dk

Annoncer og artikler fra samarbejdspartnere
og annoncører i Autismebladet er ikke nødven-
digvis udtryk for Landsforeningen Autismes
holdninger

Indlæg, kommentarer, bidrag mv. bedes
sendt til redaktion@autismeforening.dk
Bladet sendes gratis til Landsforeningen
Autismes medlemmer

Jo længere væk fra borgeren en beslutning træffes, jo større chance er der for, at beslutningen har mødt forråelse på vejen ...

Af Heidi Thamestrup, landsformand for Landsforeningen Autisme

Midt i december blotlagde altinget. dk kommunernes brug af forhandlingskonsulenter på handicapområdet. Og selv om de fleste danskere på netop det tidspunkt formentlig befandt sig i et inferno af peberkagebagning, julestjerner, julefester og gaveindkøb, så blev forargelsen spredt til alle nationale og sociale medier. Det viser sig nemlig, at mange af landets kommuner sætter private konsulenter til at finde besparelser og skære på ydelser til handicappede på kommunernes bosteder, hvorefter konsulenterne selv scorer procenter af provenuet.

I Landsforeningen Autisme har vi længe talt om den forråelse, vi oplever sprede sig i samfundet. Vi har talt om, hvordan helt almindelige, søde, empatiske mennesker, kan presses så meget i varetagelsen af deres job, at de accepterer, at ord og handlinger der, skridt for skridt, forrår kulturen på institutioner og arbejdspladser, bliver en del af hverdagen.

Vi ser det meget tydeligt i kommunernes sagsbehandling, hvor man søger at flytte bemyndigelsen til at bevillige ydelser efter Serviceloven

fra den enkelte socialrådgiver til fællesmøder, hvor ledelsen er repræsenteret. Sagsbehandleren kender borgeren. Måske har sagsbehandleren endda mødt familien og kigget borgeren i øjnene og på helt nysgerrigt antropologisk vis prøvet at sætte sig ind i borgerens situation. Det er muligt, at mødet med borgeren og indsigt i borgerens situation betyder flere bevillinger, men det betyder ikke, at det er forkerte bevillinger. Tværtimod.

Når man går kommunerne lidt på klingen om, hvorfor de har indført en praksis, der gør, at så mange flere medarbejdere skal involveres i den enkeltes sag, svarer de klokt, at det sikrer en mere ensartet bevillingspraksis. Men det er vigtigt at forstå, at samtidig med, at man tager myndigheden og ansvaret væk fra den enkelte sagsbehandler, så flytter man også beslutningen meget længere væk fra den verden, borgeren lever i. Den fælles forståelse af borgeren ændrer sig, hver gang en ny medarbejder ser på sagen og lægger sin egen forståelsesramme over den. Jo længere væk fra borgeren en beslutning træffes, jo stør-

re chance er der for, at beslutningen har mødt forråelse på vejen...

Man kan sagtens blive i tvivl om, hvorvidt en given situation skyldes personalets mangel på ressourcer, mangel på viden om autisme, manglende faglighed, eller om der er tale om forråelse. Forleden besøgte jeg et bosted, hvor en borger går 4 ture rundt om huset hver dag sammen med sin kontaktpædagog. På mit spørgsmål om, hvad der ellers sker i hans liv var svaret: "Ikke ret meget...". I min optik er svaret alt-afgørende. For de 4 ture rundt om huset tager, med uendelige mængder rigtig god vilje, maks.. 60 minutter tilsammen - det betyder, at der er 1380 minutter tilbage af døgnet, hvor borgeren selv skal finde på noget. Det er mange!

En del af de mennesker der bor på bosteder lever i en "mindre verden" end os andre. De er begrænset af deres handicap i deres udfoldelser, men de er også ofte begrænset af personalets forestillingsevne, ressourcer og faglighed...

Personligt mener jeg, at persona-

lets største opgave er at skabe mulighed for, at hver eneste dag bliver en "fest". Jeg er sikker på, at man gør netop det ved at have tætte relationer til den enkelte beboer. Jeg er sikker på, at man gør det ved at spørge sig selv og sine kolleger, om der er viden nok om det enkelte autistiske menneske til at tilbyde aktiviteter, der motiverer til deltagelse og skaber indhold i hverdagen og i den enkeltes liv. Og uanset om man så mener det eller ej, spørge beboeren, om hun eller han mener det samme.

Når jeg taler med forældre til voksne, autistiske mennesker, hører jeg tit om bekymringen for isolation. De fortæller om, hvordan deres voksne barn ikke har kontakt til andre, aldrig kommer ud af boligen og ikke deltager i aktiviteterne i lokalsamfundet eller på bostedet. Når forældrene konfronterer bostedet med den manglende indsats er svarene forudsigeligt ens. Enten har bebo-

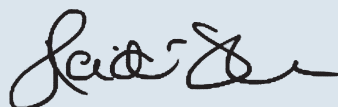
eren selv valgt kontakten med personalet og alle fællesaktiviteter fra, eller også er der ikke nok ressourcer på bostedet. Hvis beboeren vælger aktiviteterne fra, skyldes det tit at aktiviteterne ikke giver mening for den enkelte. Ville vi andre have lyst til at deltage i aktiviteter, som ikke interesserer os og vi ikke selv havde indflydelse på? Næppe!

Sagen om forhandlingskonsulenterne er også interessant i sammenhæng med den enkelte borger på bostederne. Herfra hører vi nemlig, at forhandlingskonsulenterne stiller krav til udvikling af borgeren. Et krav kan lyde, at bostedet har 2 år til at gøre borgeren klar til at flytte i lejlighed eller på bosted med mindre støtte i hjemkommunen. Men hvad nu hvis det ikke er i borgerens interesse? Hvad hvis borgerens nærmeste udviklingszone, interesser og livskvalitet findes et helt andet sted?

Kommunernes brug af forhandlingskonsulenter har afsløret en anden dimension af forråelse. Nemlig den, hvor ledere i det offentlige bruger håndlangere, uden nogen form for pædagogisk faglighed, til at udpege specifikke steder i den enkelte borgers hverdag, hvor der kan spares penge. Metoden er uetisk. Da jeg kontaktede Silkeborg Kommunes talsperson i byrådet om sagen, fortalte hun venligt, at lederne simpelthen var så pressede med kommunale opgaver, at man måtte have hjælp udefra til at løse opgaven...

Hvis du gætter på, at Landsforeningen Autisme ikke lader den sag ligge i 2020, ja, så gætter du rigtigt!

Godt nytår og god fornøjelse med dit Autismeblad.

Heidi Thamestrup

Perspektiver på skolefravær

Det, at vi har ca. 7000 børn med autisme, som har så højt skolefravær, at vi kalder det skolevægning, er et problem for vores samfund, som vi må tage alvorligt

Perspektiver på hvorfor børn med autisme har så stort skolefravær.

Af Dorthe Hölck, cand.scient. soc. og ejer af Go Between

Siden det fra politisk side blev besluttet at lave en ny skolereform, har der været et øget fokus på at inkludere børn med særlige forudsætninger i folkeskolen. Intentionen med skolereformen var at få færre børn i specialskolerne og specialklasserne. Argumentationen herfor var bl.a., at det er ekskluderende for børnene at blive placeret på specialskoler og i specialklasser. Retningslinjen er, at hvis barnet kan være i folkeskolen med max. 9 timers støtte om ugen, så er udgangspunktet, at inklusionen er relevant. Støtten til barnet er bl.a. undervisningsdifferentiering, tolærerordning, undervisningsassisten-

ter eller holddannelse - alle elementer, som har til formål at fasthold barnet i klassen

Børnene med autisme betaler prisen Desværre viser det sig, at børnene med autisme er den børnegruppe, som "betaler" den højeste pris, når vi ser på det politiske mål om inklusion. Landsforeningen Autisme lavede i marts 2019 en undersøgelse. Denne viste, at siden deres sidste undersøgelse i 2016 har der været en stigning på 28 % af børn, som har alvorligt skolefravær/skolevægring. Det viser med tydelig alvor, at hvis ikke vi gør noget, taber vi en stor gruppe børn, fordi de ikke magter den skolekontekst, de tilbydes. De modtager ikke den undervisning, de har ret til, og det er dette faktum, denne artikel vil rette nogle faglige perspektiver på.

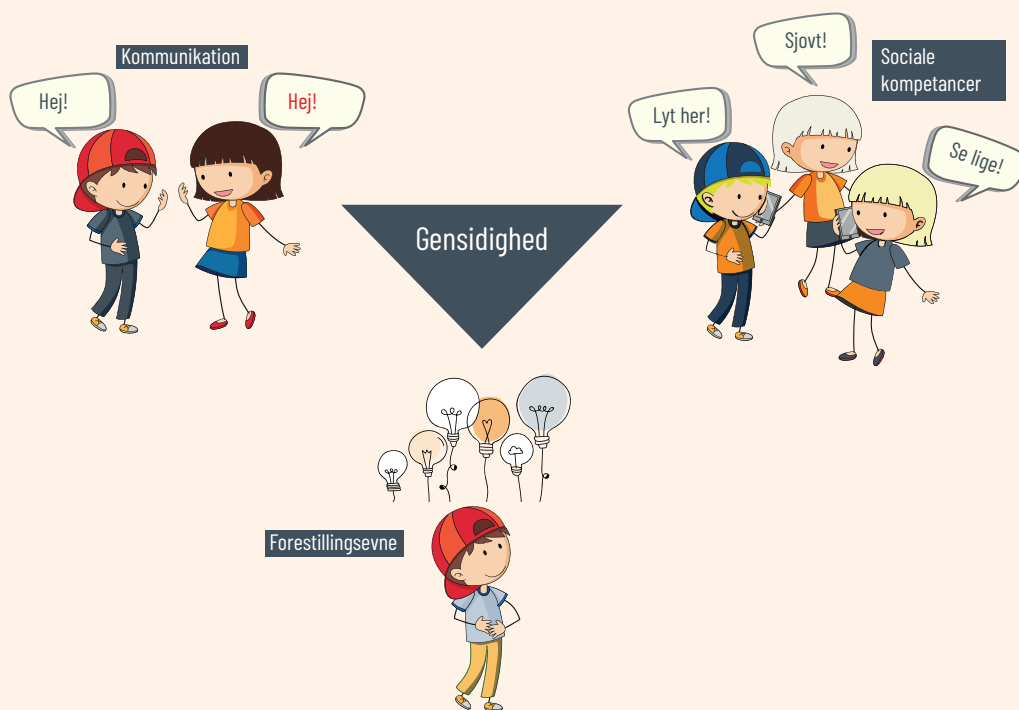
Flere udredninger

I vores samfund har vi bl.a. valgt at bruge udredning og dermed diagnosticering som et middel til at udpege, hvad der kan ligge til grund for, at et barn mistrives og dermed ikke udvikler sig som forventet. Derfor er det naturligt, at forældre beder om denne mulighed, når de oplever, at deres barn ikke trives. Flere børn bliver udredt med autisme, som er en medfødt genetisk betinget udviklingsforstyrrelse.

Det betyder, at autismen er iboende, hvilket vil sige, at det ikke er noget, barnet vokser fra, eller som vi kan få til at "gå over". Det, at autismen er en udviklingsforstyrrelse, betyder, at det autistiske barn er forstyrret i forhold til det, vi kalder en neurotypisk udvikling¹.

Neurotypisk vs. autistisk

Den neurotypiske, kognitive udviklingsprofil er den mest almindelige ▶

1 <https://en.wikipedia.org/wiki/Neurotypical>

eller den typiske. Det er altså den kognitive udviklingsprofil, de fleste børn følger – og som børnene med autisme ikke kan følge på samme måde, fordi de har en genetisk anderledes kognitiv profil.

På Børne-og Undervisningsministeriets hjemmeside² står der følgende om inklusion¹:

"Målet med inklusion er at fastholde eleverne i børne-fællesskabet, så børn med særlige behov ikke udskilles til særlige undervisningstilbud, men undervises i den almindelige klasse med den nødvendige støtte og hjælpemidler. Målsætningen om inklusion indebærer, at eleverne er en del af det faglige og sociale fællesskab, at der sker en faglig progression og at elevernes trivsel bevares"

Det er helt afgørende, at omgivelserne forstår og anerkender, at barnets udvikling påvirkes af de særlige socialkognitive forudsætninger, som autismen medfører. Ligeså vigtigt er det at anerkende, at børn med autisme kan være godt begavede, samtidig med at de kan være væsentligt funktionsnedsatte, dette som en konsekvens af autismen. Børnene med autisme er ofte senmodnet, hvilket betyder, at deres udviklingsprofil kan være ujævn, og særligt den sociale udvikling er påvirket. Denne ujævne profil kan "snyde" både barnet og omgivelserne, fordi

de ikke er tilstrækkeligt opmærksom på autisms betydning. Barnet kan være fagligt dygtigt, f.eks. til matematik, grammatik eller læsning, samtidig med at barnet ikke formår at tage imod en kollektiv besked eller forstår det mellem-menneskelige i interaktionen med klassekammeraterne.

Inklusion i praksis

Nogle gange er jeg så heldig at blive inviteret ind i en folkeskole for at observere, hvordan det går med inklusionen for et konkret barn. Sidste invitation var i indskolingen i en klasse med 26 børn.

Jeg vil med det samme sige 26 søde neurotypiske børn og en lærer, som tydeligvis havde en rigtig god kontakt til sine neurotypiske elever.

Det blev igen tydeligt, hvordan man i folkeskolen er nødt til at have en generaliserende tilgang til undervisningsmateriale og metode. Med det mener jeg, at det med alt tydelighed blev forventet af børnene, at de kan undervises via samme bog(klassesæt) og samme metode (læs højt efter tur, brug pegefinger til at følge med). Det gav lidt uro i klassen, hvilket fik læreren til at bede alle børnene om at rejse sig op og lave englehop, armsving, benløft mm. Efter fem minutter satte de sig ned og forsatte højt-læsningen efter tur. Anvisningerne til børnene var primært kollektive beskeder, som det forventes, at alle kunne følge. Jeg behøver nok ikke at skrive, at der naturligvis er uro blandt 26 børn. Lyde fra børnene og de stole, de sidder på, er konstante. Lyde fra de børn, der var i aulaen uden for kelaselokalet, var ligeledes konstante.

Inklusion ikke muligt
Det blev desværre alt for tydeligt, at eleven med autisme ikke magtede at være inkluderet i undervis-

ningen. Det er ikke rimeligt at forvente, at en lærer, der er alene om at undervise 26 elever, også kan levere den særlig tilrettelagte undervisning, denne elev har brug for. MEN det vel heller ikke rimeligt at forvente, at et barn med autisme skal inkluderes under disse betingelser. Selve skolekonteksten, som ikke kun i denne klasse, men generelt ikke er håndterbar for børn med autisme. Skolekonteksten skal forstås som den fysiske indretning, undervisningsmaterialet, organiseringen af skolehverdagen – altså elementer, der kan og vil udfordre barnet med autisme.

Barnet, som jeg observerede, er i begyndende mistrivsel. Hun magter ikke fuldt skema, og når hun er i skolen, er hun i de fleste timer taget væk fra klassen, fordi hun ikke magter fællesundervisningen.

Når hun tages væk fra klassen, laver hun primært kreative ting, og på den måde mister hun rigtig mange undervisningstimer. Når hun kommer fra skole, er hun ofte frustreret og ked af, at hun ikke kan finde ud af at være som de andre. Omkring frikvarterne siger hun "allerede i 0 klasse sagde de andre børn til mig, at de lege, jeg vil lege, er mærkelige, og at jeg siger mærkelige ting.

” Det, der skræmmer mest, er, at de samme politikere ikke vil lytte til børnene, deres forældre eller os fagpersoner. Det er frustrerende at være vidne til, at inklusionsformålet fører til det stik modsatte – nemlig eksklusion.

2 <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/specialundervisning/regler-for-specialundervisning>

Så jeg gør mig umage med at gøre det, som de vil have mig til at gøre". Hver morgen, når hun skal i skole, prøver hun at finde på årsager til at kunne blive hjemme. Det er meget tydeligt, at gør vi ikke noget nu, så holder hun ikke til den skolekon tekst, hun tilbydes.

Derudover skal vi være meget opmærksomme på, hvordan skolekon teksten ændrer sig, alt efter om det er indskoling, mellemtrin eller ud skoling. Overgange, som betyder nye lærere, klasselokaler og undervis ningsformer. Det er ikke den store raketvidenskab at forudse, at dette holder hun ikke til.

Højt skolefravær

Det, at vi har ca. 7000 børn med autisme, som har så højt skolefra vær, at vi kalder det skolevægring, er et problem for vores samfund, som vi må tage alvorligt.

Skolereformen og det politiske ønske om at nedlægge specialskoler og specialklasser er en meget stor menneskelig omkostning for disse 7000 børn. Måden, hvorpå vi organiserer vores ressourcer, når vi laver skole for vores børn, går særligt udover børnene med autisme, som ikke magter den gældende skole kontekst.

Det virker, som om de politikere, som har arbejdet for, at folkesko len skal være for alle – hvilket er en smuk tanke, om end urealistisk -

mangler forståelse for og erkendelse af, at når børn fødes med autisme, så er deres grundlæggende forudsætninger i mødet med omverden forskellig fra de børn, der ikke har denne udviklingsforstyrrelse. Dette fører så til en manglende forståelse for og erkendelse af, at disse børn ikke "bare" kan spejle sig i de neurotypiske børn og så gøre, som de gør.

Inklusion medfører eksklusion

Det, der skræmmer mest, er, at de samme politikere ikke vil lytte til børnene, deres forældre eller os fagpersoner. Det er frustrerende at være vidne til, at inklusionsfor målet fører til det stik modsatte - nemlig eksklusion af indtil videre 7000 børn med autisme. Hvert 3. barn med autisme trives ikke i deres skoletilbud.

Nu er vi heldigvis mange, som forsøger at sætte foden ned og målrette mod at drøfte skolepolitikken ud fra et fagligt perspektiv. Jeg deltog i Aarhuskonferencen, en autisme- og ADHDkonferencen som afholdes i oktober måned hvert år, hvor Clement Kjærsgaard fremhævede, at vejen til forandring må bygges op omkring faglighed. Vi skal blive ved med at have fagligheden i fokus; har vi dette, er der en chance for, at vi undgår den forråelse, som Dorthe Birkmose ofte taler om. Dem, vi kan komme til at forråde, er børnene med autisme. Det sker, hvis vi bare ser til og ikke retter fokus mod den nødvendige faglige tilgang.

Emma og folkeskolen

I uge 43 hørte jeg Emma Emkjær og Heidi Thamestrup³ tale om, hvorfor det ikke har været muligt for Emma at finde sig velkommen og tilpas i folkeskolen. Det, der gjorde det

største indtryk på mig, var Emmas beskrivelse af, at hun ikke er blevet mødt, hørt eller forstået gennem sin skoletid. Når Emma forsøgte at belyse, hvordan hun havde det, var der fagpersoner, der tog definitionsretten og konkluderede på Emmas vegne. Emma er, som så mange andre børn med autisme, blevet mødt med forventningen om, at hun skulle tage sig sammen og holde ud. Dette førte til en del skam og skyld over ikke at kunne det, de andre børn kan.

Emma er meget ordentlig i sine beskrivelser og meget forsigtig med at generalisere – så hun understreger, at hun beskriver sine oplevelser, ligesom hun belyser, hvilke metoder der vil være gode for hende.

Vi kan alle lære af Emma og de andre børn og unge med autisme, hvis vi tør lytte. Men ikke kun lytte; vi skal også høre efter og være villige til at sætte vores egen forståelse og faglighed på spil.

Når inklusionsmålene er, at børnene er en del af det faglige og sociale fællesskab, må vi tage det alvorligt, når børnene med autisme belyser, at de oplever sig udenfor disse.

Konkrete tiltag

Nogle af de ting, vi kan gøre i ønsket om, at skolehverdagen skal blive bedre for børnene med autisme, er:

- Lytte til det enkelte barn/den unge.
Der er mange måder at lytte på. Det kan være en direkte dialog med barnet/den unge. Det kan være at kigge efter tegn på trivsel /mistrivsel i skolehverdagen. Snakke via forældrene.
- Øge fagligheden, så autis MEPæ dagogikken kommer ind i skole-

hverdagen.

Vi skal være opmærksomme på, at børnene kan have brug for læring i det at gå i skole.

- **Netværksgruppe, der arbejder med fælles mål og forståelse.** Barnet med autisme har brug for at blive mødt som det hele menneske; derfor er det nødvendigt, at de personer, der er omkring barnet, arbejder sammen.

- **Sikre, at de ressourcer, der målrettes barnet, også bliver brugt på barnet.**

Vi hører ofte, at et specialskoletilbud er dyrt – men vi hører sjældent om, hvad de penge, barnet får med sig, bliver brugt til – når barnet ikke kommer i skole?

- **Sæt autismen i fokus.** Når et barn bliver udredt og får

en diagnose, er det, fordi barnet mistrives, og med diagnosen gives vi viden om, hvordan vi kan få barnet i travsel. Stop snakken om, at ”hos os tager vi ikke afsæt i diagnosen”.

- **Uddanne lærerne til at kunne arbejde med specialpædagogiske metoder.**

Giv lærerne bedre betingelser for at kunne lave undervisningsdifferentiering. Tolærerordninger mm.

- **Generaliserende tilgang virker ikke til børn med autisme.**

Børn med autisme skal mødes individuelt. Det kan ikke nytte, at en skole udpeger to metoder som de eneste, der anvendes.

- **Tag børnene alvorligt.**

Mange af de børn, der er inkluderet i folkeskolen, tages ud eller fritages for en del aktiviteter, fordi de ikke kan rumme konteksten. Eller fordi konteksten ikke kan rumme børnene med autisme?

Min største faglige ambition for børn og unge med autisme er, at de som andre børn kan få et skoletilbud, de kan trives i. Som det er nu, er de menneskelige omkostninger for store; vi taber alt for mange børn i vores skolesystem.

Vi bruger ikke vores ressourcer rigtigt, og det bliver dyrt både menneskeligt og økonomisk. Så fagligheden og relationsdannelsen må i fokus og videreudvikles, så vi kan skabe travsel hos skolebørnene med autisme. ■

Vi matcher virksomheder og kvalificerede medarbejdere med autisme

Det Nationale Autismeinstitut er specialister i rekruttering og mentorordninger, når det gælder ansættelse af medarbejdere med autisme.

Vi har tidligere haft stor succes med vores ansættelser - fx hos Novo Nordisk og PFA. Jobbene har været både på ordinære og specielle vilkår.

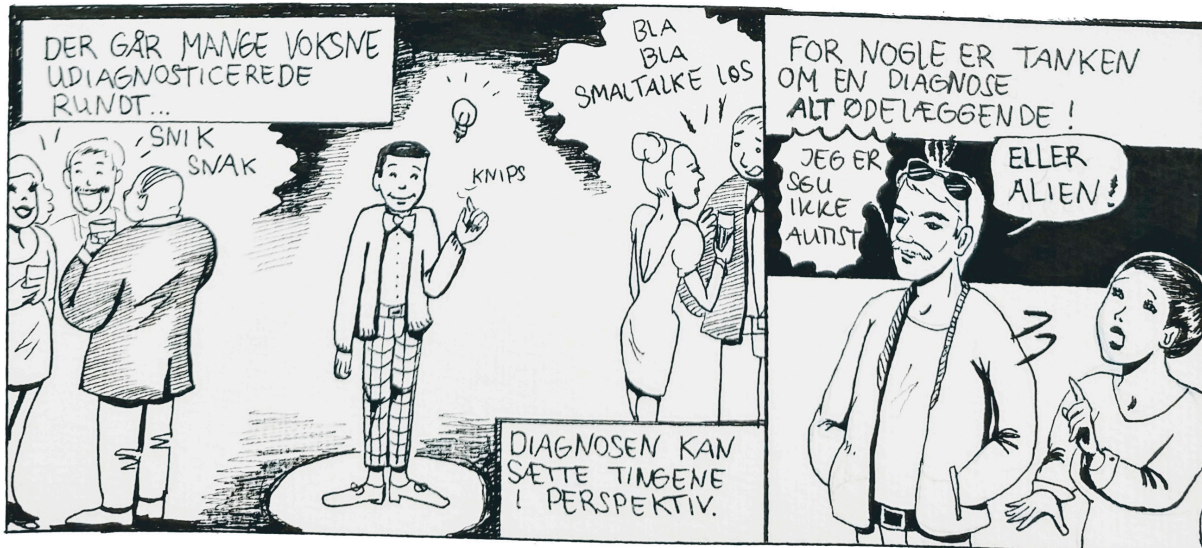
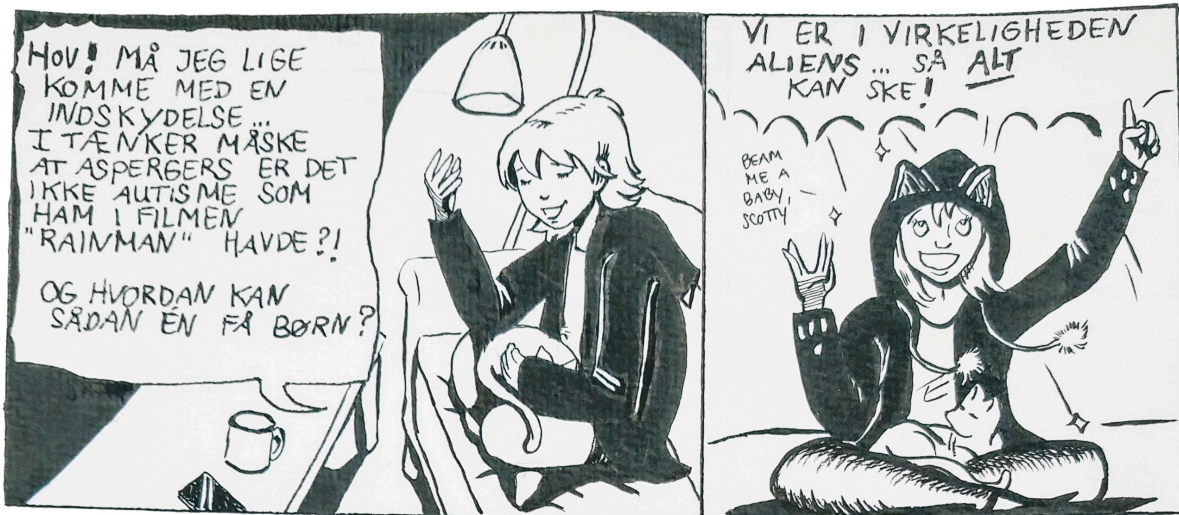
Har din virksomhed interesse i at ansætte autistiske medarbejdere, kan I henvende jer til faglig leder Linda Schwartz Larsen. Hun kan fortælle, hvordan I kan samarbejde om at få nye, kvalificerede medarbejdere.

Kontaktinfo

Isl@detnationeleautismeinstitut.dk
eller tlf. 44 94 95 93

Af Liselotte Lyngsø

Folkeskolen udfordrer børn med autisme

Hele den kultur med mål, tests, krav og pres på børnene kan være særligt svært for elever med autisme

Rammerne i folkeskolen udfordrer børn med autisme.

Redaktionen i interview med Charlotte Ryhl, psykolog, specialist i psykoterapi og ejer af Autismeviden.

Hvordan ser det generelt ud for børn med autisme i folkeskolen?

Helt overordnet set er inklusion jo en smuk tanke om fællesskab med andre, og at alle skal tages med. Når vi så kigger mere konkret på det, så ser vi heldigvis, at der er nogle børn med autisme, der har det godt og trives – og nogen skoler, der er gode til at skabe fast struktur og gode rammer. Men desværre er der også mange børn, som mistrives – og Landsforeningen Autismes egne undersøgelser viser jo, at det er en tredjedel af børn med autisme, der mistrives så voldsomt, at de i perioder ikke kan komme i skole.

Noget af det vigtigste at huske på er i den forbindelse, at børn med autisme virkelig gerne vil i skole, men de KAN simpelthen ikke. Det er ikke et spørgsmål om lyst, men at de har brug for støtte til at klare skoledagen. Og mange af børnene tager tappert af sted i skole hver morgen, selvom de ikke har det godt der, og de prøver at klare det dag efter dag, men på et tidspunkt kan de bare ikke mere. Og så kan det være svært at komme tilbage igen.

Nogle af de situationer, jeg har oplevet, hvor det er gået godt, er, når skolen og læreren laver et forarbejde og møder barnet, inden det starter i skolen og dermed er med til at skabe en tryghed hos barnet over det nye, der skal ske. Der er det rigtig vigtigt, at lærere og skolen har en grundlæggende forståelse for og viden om autisme – men også at de får et godt kendskab til

den enkelte elev med autisme. Det er vigtigt at lære barnet lidt at kende, inden det starter i skole. Og efterfølgende så er det afgørende, at man som lærer bliver ved med at huske sin viden om autisme og ikke begynder at slække på støtten eller strukturen, selvom barnet ser ud til at trives. For det kan hurtigt gå den anden vej, hvis der sker for mange ændringer.

Hvilke udfordringer står lærere overfor?

Mange lærere oplever, at de ikke har viden nok om autisme. Og når jeg selv er ude og undervise på skoler, så er der mange lærere, som har ”aha-oplevelser” undervejs i oplægget. Pludselig ser de helt anderledes på nogle af deres elever, og de ser noget, de ikke har set før, fordi de manglede en grundlæggende viden om autisme. Og så forstår de, hvorfor et barn reagerer, som det gør, eller hvorfor en af deres elever er meget stille. På den måde får flere af dem øjnene op for, at der er børn i deres klasse, der mistrives. En af de store udfordringer for lærere er, at de i en klasse kan have flere elever med vidt forskellige diagnoser. Og der vil måske være nogen, der siger, at ”der findes jo så mange diagnoser, så vi kan ikke vide noget om dem alle.” Men problemet med netop børn med autisme er, at hvis der ikke er nok viden og støtte, så er der risiko for, at vi taber dem. Derfor er viden om autisme i skolen så vigtig.

En anden stor udfordring er, at lærere ikke har tid og ressourcer nok i løbet af en skoledag. En del ved efterhånden noget om autisme, men uden tilstrækkelig tid kommer de til kort. De har måske flere børn med diagnoser i en klasse, og mange føler lidt, de nogle dage ”glemmer” de andre børn, fordi der ikke er nok

tid til hver elev. Ofte går det også galt i overleveringer mellem en lærer og den næste, fordi der ikke er tid til at give besked videre. F.eks. hvis en lærer har lavet en særaftale med en elev med autisme, så er det jo vigtigt, at den aftale gives videre til næste lærer, så det ikke rammer eleven. Der mangler simpelthen ressourcer, f.eks. i form af tid til overleveringer.

Hvilke udfordringer er der med rammerne i folkeskolen?

Rammerne i folkeskolen er bestemt politisk, og som det er nu, har de været med til at skabe en konkurrencekultur, hvor eleverne måles og testes lige fra starten. Det skaber en kultur med karaktærræs, målstyring og børn, der kæmper mod hinanden for at klare det godt – i stedet for at de lærer at hjælpe hinanden. Hele den kultur med mål, tests, krav og pres på børnene kan være særligt svært for elever med autisme, fordi de i forvejen har meget andet i skoledagen, de skal forholde sig til. De børn har nok at gøre med at finde rundt i det sociale, være i klasselokalet og forholde sig til undervisningen – så det kan være ekstra stressende, og nogle falder fra, fordi de ikke kan holde til det konkurrenceræs, der er.

Det er en stor udfordring for vores skoler i dag, og det gør, at der efter min mening ikke er plads til det fokus, der også bør være på omsorg, at hjælpe hinanden, fællesskab og støtte af dem, der har det svært.

Hvilke problematikker er der særligt ved inklusionen?

I forhold til børn med autisme, der inkluderes, er der særligt nogle problematikker vedrørende skift og overgange. For børn med autisme er netop overgangene svære, og dem er der mange af i en folkeskole – og

desværre er der ofte ikke tid til at støtte barnet i det.

I min egen praksis har jeg lige snakket med en pige, jeg arbejder med, og som trives fint med at gå i folkeskole. Hun havde holdt fri i efterårsferien og havde derfor været meget derhjemme. Da hun så skulle i skole igen om mandagen, kunne hun bare ikke. Det viste sig, at hun i efterårsferien havde fået vendt helt rundt på sin døgnrytme ved at gå sent i seng og stå sent op, spise mere usundt og bruge nærmest al sin tid inde på værelset med sin computer. Hun kunne ikke klare overgangen mellem ferie og skolen uden støtte, og hun endte med at være hjemme fra skole en uge mere, før hun var klar. Det, der endte med at få hende af sted, var en af hendes lærere, som tog sig ekstra tid til at ringe og snakke med hende og fortælle hende, at hun var vigtig for klassen.

Folkeskolen er fyldt med skift og overgange, og for mange andre elever er det rart med afveksling, projektuger, temadage, udflugter og en vekslende skoledag, men for børn med autisme er de overgange meget svære, og i en travl hverdag i skolen kan der mangle tid og hjælp fra de voksne til at klare de mange skift. En anden udfordring ved inklusionen er økonomi. Det er nemlig vigtigt at overveje, hvad der er det bedste for det enkelte barn, når skolerne skal støtte elever med autisme. Vi skal huske på, at inklusion koster penge – det er ikke lige så mange penge som en specialskole, men det koster. Inklusion må ikke blive en spareøvelse! Det er vigtigt, at pengene bruges med omtanke, så de går til det, som børnene faktisk har brug for.

Også i visiteringen er der udfordringer, og her er det vigtigt, at skoleledere generelt har viden om autis-

me. Børn med autisme kan tage sig meget sammen i skolen og holde på sig selv en hel dag for så at falde fra hinanden, når de kommer hjem. Derfor risikerer vi, at skoleledere og lærere kun ser et overfladisk glansbillede af barnet og derfor ikke ser, hvor presset barnet er, hvis de ikke har en grundlæggende viden om autisme. Skolelederne skal være gode til at have en god dialog med barnet og familien i visitationssamtalen, altså allerede inden barnet starter i skolen.

Hvordan belastes børn med autisme i folkeskolen?

Noget af det, vi ved, som belaster og stresser børn med autisme meget i skolen, er en sansemæssig følsomhed. De bliver simpelthen overloadet af alle de indtryk, der er i løbet af en dag i skolen. Hvor andre kan filtrere meget fra, så tager børn med autisme ofte rigtig meget ind, og de bliver derfor overstimuleret gennem hele dagen. Lyset i loftet, lyden i klasselokalet, skift i løbet af dagen, en ny vikar, lugten fra madpakkerne, varme eller kulde, en hård stol eller meget andet. Alle de indtryk, der er omkring dem konstant, skal de forholde sig til samtidig med, at de skal holde fokus fagligt. Det er ofte meget stressende og belastende for børnene, og de kan have svært ved at være til stede i det sansemæssige bombardement.

Og noget af det, man skal huske er, at for de børn starter alt dette lang tid før skolen, og ofte fra de står op om morgenen. Mange børn møder op i skolen og er allerede der højt i stress-niveau og er allerede belastet, fordi der måske var ny chauffør, der skulle køre dem i skole, eller fordi bukserne bliver våde af regnen.

Et andet sted, hvor børn med autis-

me belastes meget, er i forhold til de mange og høje krav, der oftest stilles til elever i skolen. Det gælder ikke nødvendigvis fagligt, men især alt det andet man skal kunne som elev. Det kan være meget svært for børn med autisme, hvis de ikke kan leve op til de forventninger, lærerne har til dem i undervisningen. Det kan føre til, at barnet holder sig tilbage, får negative erfaringer og derpå et dårligt selvværd og ender med at falde fra, fordi det oplever nederlag på nederlag og til sidst ikke kan klare mere.

Samtidig med, at mange har svært ved at være i rammerne i skolen, er det også meget stressende for mange, at de har svært ved at følge med i alt det sociale. De skal sammen med alt det andet også forholde sig til, om nogen f.eks. griner af dem eller med dem. Og hvordan man leger sammen eller er sammen socialt med klassekammerater. Især eleverne i mellemtrinnet og i de store klasser kan være stressede over, at de ikke helt kan følge med deres jævnaldrende i alt det sociale. For lærerne er en af de helt store udfordringer, når børn med autisme belastes, at de ofte ikke siger det til læreren eller pædagogen, når der er noget galt. Derfor er det vigtigt, at en lærer kender barnet og kan opdage, når det bliver for meget. Med andre elever kan det være nok at sætte sig med og spørge "hvad er der galt?", men det vil et barn med autisme have svært ved at svare på. Det er alt for stort et spørgsmål, og de vil ikke vide, hvor de skal starte.

Hvad kan lærere og skolen gøre for at støtte børnene og undgå f.eks. stress-belastning?

Det er vigtigt, at lærerne kan se det og opdager det, når et barn med

autisme har det svært, bliver stresset eller mistrives. Det kræver, at lærerne har viden om autisme og et kendskab til barnet. Det bedste er jo, hvis barnet aldrig nogensinde bliver stresset, og der kan lærerne forebygge meget ved at se barnet, støtte op og hjælpe det med at undgå at blive overbelastet.

Blandt andet er det vigtigt, at man på skolen lærer børnenes "advarselstegn" at kende. Det vil sige den måde, de viser det på, at de bliver stressede eller ikke har det godt. Det kan være vidt forskelligt – måske bevæger barnet sig anderledes, end det plejer – eller tager hætten på sin trøje op over hovedet. Andre børn bliver urolige, og nogle lukker sig inde i sig selv. Hvert barn reagerer forskelligt, og det er derfor vigtigt, at de forskellige lærere og pædagoger kender det enkelte barn og dets måde at vise det på, at de er stressede. På den måde kan man tage det i opløbet og nå at sætte ind med støtte og beskyttelse, inden barnet ikke vil i skole. Det er også vigtigt, at de informationer om børnene deles med andre lærere og selv vikarer, så de alle ved, hvad der kan skabe ro, og hvornår det er vigtigt at hjælpe. Derudover er der nogle gode redskaber, som lærere og pædagoger kan bruge i skolen til at støtte op om elever med autisme.

De ni "hv'er": Spørgsmål, som skal skabe klarhed og hjælpe børn med autisme med viden og struktur. Det er vigtigt at huske at bruge dem og ikke bare gå ud fra, at et barn med autisme ved, hvad de skal, selvom de ikke spørger.

- Hvad skal jeg lave?
 - indholdet af opgaven
- Hvorfor skal jeg lave det? – give mening
- Hvornår skal jeg lave det? –

tidspunkt

- Hvor skal jeg lave det?
 - placering
- Hvem laver jeg det med?
 - voksne, børn
- Hvordan laver jeg det?
 - metode
- Hvor længe skal jeg lave det?
 - tidsperspektiv
- Hvor meget skal jeg lave? – mængden
- Hvad skal jeg lave bagefter? – indhold

Mur: Alle har belastninger, men børn med autisme bliver hurtigere overbelastet end andre børn, fordi de også har sanseindtryk, faste rutiner og struktur, som kan gå galt. Jeg tegner ofte en mur på tavlen, hvorunder barnet står. Så tegner jeg nogle pile, der symboliserer belastninger, f.eks. kan en pil være, at det regner, at der er vikar, at mor er syg eller at klassen har fået nye pladser. Antallet af pile/belastninger er en konkret måde at vise barnet, at det faktisk er belastet.

Beskyttelsesstrategier: Efter at have tegnet muren, hvorpå pilene peger, taler jeg med barnet om, hvor vigtigt det er, at muren kan beskytte mod alle belastningerne. Vi taler herefter om, hvad barnet synes, der er rart, eller hvad der beskytter det mod at blive stresset. Det er dets beskyttelsesstrategier. Det kan igen være vidt forskelligt, hvad et barn med autisme gør for at passe på sig selv og finde ro, når det er stresset. Det er derfor vigtigt, at alle lærere er klar over, hvilke strategier den enkelte har, og at der laves aftaler om det. Det kan f.eks. være, at man laver en aftale med barnet om, at hvis hun/han bliver stresset, så må det gå ud og løbe en tur rundt i skolegården – eller, at hvis barnet lægger et vi-

skelæder i højre hjørne af bordet, så har hun/han brug for en pause. Og så er det afgørende, at alle kender de aftaler – også vikarer. Der skal derfor også gives gode overleveringer mellem lærere, så det ikke ender i konflikt. På den måde hjælper man barnet med at finde ro og forebygger stress.

Barns ambassadører: Det er de lærere, der gør noget ekstra for barnet. Den lærer, der tager sig tid til at ringe hjem til et barn og høre til, hvordan det går – og den, der bruger sin egen tid på at finde den bedste måde at støtte et barn på. For børn med autisme er det, ligesom for alle andre børn, vigtigt at føle sig set og hørt og at vide, at man er vigtig. At der er nogen, der er der for at hjælpe det.

Hvilke konsekvenser er der ved, at elever med autisme mistrives?

Vi ser jo desværre, at mange børn får skolevægning, hvor de ikke kan komme i skole i kortere eller længere tid. Og så er der også de børn, der bliver selvskadende, får angst, depression og bliver isolerede. Det er nogle af konsekvenserne for det enkelte barn ved at være i mistrivsel i lang tid uden støtte. I sidste ende ser vi desværre også, at der er nogle unge, som begår selvmord, selvom det heldigvis er sjældent. mistrivsel i skolen, og et deraf følgende lavt selvværd, tager den unge desværre ofte med sig ind i ungdomslivet. Vi ved også, at mistrivsel hos børn med autisme og skolevægning samtidig rammer hele familien hårdt, og der kan opstå søskende-problematikker med søskende, som bliver meget beskyttende og omsorgsfulde, men som på den anden side også selv føler sig glemte. Og hos forældrene er der flere, der må sygemeldes, fordi de skal være hjemme ved

deres barn, der har det dårligt – og flere må skifte job eller ender helt udenfor arbejdsmarkedet.

Det er rigtig dyrt for især familien, men også samfundet, når et barn med autisme mistrives i så høj grad. Også hos lærere og i skolerne kan man se, at det har konsekvenser. Tendensen viser lærerflugt fra folkeskolen, og alt for mange går ned med stress og angst, fordi de heller ikke kan være i de rammer, der stilles til rådighed.

Hvad kan der gøres i folkeskolen for at skabe bedre rammer for børn med autisme?

Man kan vinde meget ved at over-

fører viden fra børnehaven til folkeskolen, så lærere og pædagoger har den viden, de skal have om det enkelte barn med autisme. På den måde undgår man, at erfaringer med, hvad der f.eks. giver et barn ro eller hvilke beskyttelsesstrategier et barn har, ikke går tabt.

Det er desuden interessant at kigge på ”hvornår det lykkes?” Lad os kigge på nogle af de eksempler på skoler, der fungerer og lykkes med at skabe trivsel. Hvad er det, de gør rigtigt? Og hvad kan vi lære af dem? Helt afgørende er det også, at vi kigger på, om barnet kan leve op til de krav og forventninger, der er til det. For det ender alt for ofte med,

at et barn mistrives, fordi det alt for hurtigt skal leve op til alt for høje krav. Der skal være den rette støtte, så børnene kan følge med og ikke oplever konstante nederlag. Samtidig med støtten skal der i skolerne være en bevidsthed om børn med autisms værdi. De har alle sammen noget at byde på, og det er vigtigt at se det enkelte barn og se det, den enkelte er god til. Vi må ikke tænke det som ”endnu et inklusionsbarn”, men som et barn, der - med den rette støtte - kan en hel masse.

JEPPE BISGAARD LEGATET

Jepe Bisgaard legatet uddeles til **et ungt menneske med autismespektrumforstyrrelse, som har en drøm om at dygtiggøre sig, få en speciel oplevelse eller har behov for støtte til en særlig interesse.**

Baggrunden for dette legat er Jepe Bisgaards alt for korte, men betydningsfulde liv. Jepe fik hjerne cancer og døde 47 år gammel den 13. juli 2018. Jepe var søn af Hanne og Hans Otto Bisgaard, bestyrelsesmedlem i Lassefonden.

Jepe var en ildsjæl med et væld af interesser, og havde en baggrund som blandt andet musikproducer, manager, konferencier og journalist, og var kendt i det danske hip hop miljø under tilnavnet Jay-B. Det er håbet, at hans smittende energi, hans høje latter og hans kærlige væsen lever videre gennem de oplevelser, som legatet vil muliggøre.

Jepe arbejdede i en periode med unge autister for fonden UNGES Uddannelsescenter, Specialskole i Bagsværd. **Jeppes stålsatte tro på de unge mennesker og hans vilje til at hjælpe dem på vej mod deres mål er baggrunden for oprettelsen af dette selvstændige legat – i et samarbejde med Lassefonden.**

Jepe Bisgaard legatets hovedstol er hovedsageligt bygget på donationer i forbindelse med Jepe's bisættelse og gravøl d. 27. juli 2018, samt salg af T-shirts med teksten: JAY-B CHANGED MY LIFE, og overskuddet fra salget af disse T-shirts går ubeskåret til legatet.

Ønsker du at ansøge om legatet, kan du maile en motiveret ansøgning til: jeppebisgaardlegatet@gmail.com

Jepe Bisgaard legatet uddeles første gang i 2020 og vil hvert år lyde på kr. 10.000,-

Har du lyst til at donere penge til Jepe Bisgaard legatet, kan du overføre direkte til legatets bankkonto i Arbejderne Landsbank:
Reg: 5326 Kontonr: 5940560

Autismepilot på skoleområdet

Hele kulturen med mål, tests,
krav og pres på børnene kan
være særligt svært for elever
med autisme

Autismepilot målrettet skoleområdet: Viden og tilgange, der baner vej for positiv udvikling

Af Freja Hamalainen Sirdorf, faglig leder ved Specialområde Autisme i Region Midtjylland

Autisme bliver ofte et indgribende handicap i mødet med omgivelser, som ikke er indrettet til at imødekomme autistiske mennesker. For mange er der behov for en særlig indsats for at sikre udvikling og trivsel gennem hele livet - en indsats, der bør bero på et fundament af høj faglig viden og en stor portion oprigtig nysgerrighed på det enkelte menneskes perspektiver. Skoletiden udgør et afgørende afsæt for resten af livet. Vi får i Specialområde Autisme mange henvendelser om autistiske voksne, der er endt i svær social isolation med stor mistrivsel til følge. I flere tilfælde kan denne isolation spores tilbage til skolemistrivsel og højt skolefravær, som det ikke er lykket at bryde. Der er ofte tale om mennesker, der gennem en lang periode har haft negative oplevelser med det sociale eller er blevet mødt med så høje eller forkerte krav, at de som en naturlig strategi har trukket sig. Når vi møder dem som voksne, kan situationen være præget af stor kompleksitet, håbløshed og desperation. Det bliver en ond spiral, som kræver en særlig fokuseret indsats at bryde. Det er derfor helt afgørende, at vi lykkes med at forebygge disse isolationsproblematikker, og at vi bliver dygtigere til at gribe ind, når de opstår. Her spiller skolen en vigtig rolle. Med Autismepilotuddannelsen målrettet skoleområdet er det vores mål at bidrage til, at flere autistiske elever mødes med for-

ståelse, accept og de helt rette udfordringer både fagligt og socialt.

Skal gøre en forskel i praksis

Vores Autismepilotuddannelse kan snart fejre 10 års jubilæum. I 2010 bød vi de første kursister velkommen på Autismepiloten, der - som noget særligt for den tid - havde specifikt fokus på voksne med autisme.

Der kommer ny viden indenfor vores felt hele tiden, og derfor ser Autismepiloten i dag anderledes ud, end den gjorde i 2010. Hver gang ny viden, metoder eller redskaber er kommet til, har vi dog bevaret det stærke fokus på forankring af viden i praksis. Den viden, vores kursister får, skal ud og gøre en reel forskel for autistiske mennesker.

Skræddersyet uddannelse til skoleområdet

Da Autismepiloten var nogle år gammel, oplevede vi stigende efterspørgsel fra professionelle, der samarbejder med autistiske elever. Flere lærere og pædagoger fra folke- og specialskoler deltog på uddannelsen, og vi fik mange opfordringer til at lave en Autismepilotuddannelse skræddersyet skoleom-

rådet. Disse opfordringer tog vi op, da vi i foråret 2016 indgik et samarbejde med Skolen på Sønderager i Herning Kommune om at udvikle en Autismepilot målrettet skoleområdet. Siden har vi gennemført ni Autismepilotuddannelser målrettet skoleområdet rundt i landet, og flere er planlagt til de kommende år.

Ingen quickfix

En af grundstenene i Autismepiloten er Procesmodellen. Procesmodellen er et redskab, der hjælper til at tilrettelægge individuelle indsatser og sikrer, at man ikke som professionel springer direkte fra en kompleks udfordring, som f.eks. skolemistrivsel, til en hurtig løsning, der ikke er tilpasset den enkelte elevs forudsætninger og motivation. Med procesmodellen hjælpes man som professionel gennem en række trin, som bidrager til brug af fagligt funderede tilgange og reflekterede metodevalg - som allerhelst besluttet i samarbejde med eleven og/eller de pårørende.

Grundlæggende autismeviden, metoder og redskaber

På Autismepiloten målrettet skoleområdet bliver deltagerne undervist

FAKTA OM AUTISMEPILOT

- Oprindeligt udviklet i samarbejde med Socialstyrelsen
- Første hold startede i 2010
- Siden har vi uddannet over 1000 professionelle i hele landet på Autismepilotuddannelser
- Uddannelsen har et særlig stærkt fokus på forankring af viden i praksis
- I dag er der 4 Autismepilotuddannelser, som er skræddersyet til forskellige målgrupper: Autismepilot målrettet voksenområdet, Autismepilot målrettet skoleområdet, Autismepilot målrettet voksenpsykiatrien, Autismepilot+ som er næste skridt og fokuserer på autisme og komorbiditeter

i grundlæggende autismeviden og får præsenteret en række metoder og redskaber, som har vist sig virksomme i samarbejdet med autistiske elever. Der er syv undervisningsmoduler fordelt over et år:

- Modul 1: Autism set udefra
- Modul 3: Grundlag for samarbejde
- Modul 4: Det reflekterede metodevalg
- Modul 5: Metoder, så det giver mening
- Modul 6: Indefra-perspektivet
- Modul 7: At skabe rammer for udvikling

Mellem hvert modul arbejder deltagerne med konkrete opgaver i egen praksis – opgaver, de efterfølgende får feedback på fra underviserne. Denne del af uddannelsen er afgørende ift. at sikre, at viden forankres og kommer til at gøre en forskel for elever med autisme.

De afgørende

indefra-perspektiver

Det er helt afgørende for vores succes som professionelle, at vi formår at etablere en relation, hvor vi får adgang til den enkelte persons perspektiver. Tillidsfulde, autentiske og trygge relationer til de professionelle er afgørende nøgleord i indsatsen. Det er også helt afgørende for kvaliteten i Autismpilot-uddannelserne, at de udvikles og afholdes i samarbejde med autistiske mennesker. Som deltager på Autismpiloten vil man derfor møde autistiske undervisere, ligesom der er masser af videomateriale og cases, hvor autistiske mennesker bidrager med unikke indefra-perspektiver. Vores øvrige underviserhold består af pædagogiske konsulenter og autoriserede psykologer, som alle har stor erfaring og specialiseret viden om autisme. Alle undervisere er samtidig tæt koblet til praksis på Specialområde Autismes bo-

og beskæftigelsestilbud.

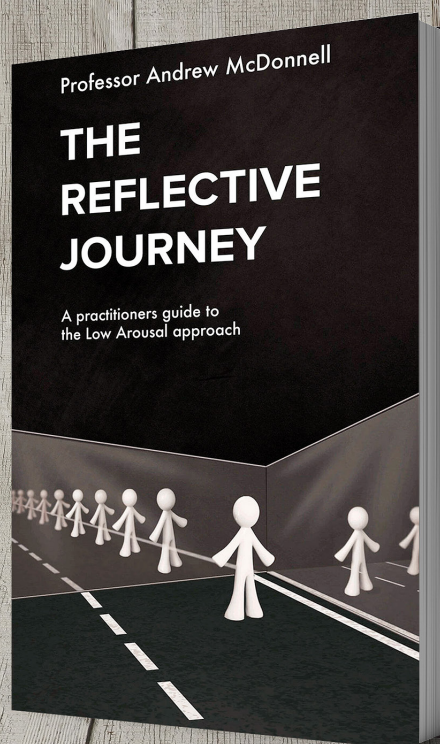
Du kan læse mere om vores Autismpilotuddannelser på Autismpilotplatform.dk. ■

” Med Autismpiloten får du en virkelig solid viden om, hvad det vil sige at være autist. Derudover får du også nogle redskaber, som gør det muligt at klarlægge eventuelle udfordringer, og viden om hvordan du løser dem bedst muligt for både elever, lærere og pædagoger.”
Alice S., lærer Skolen på Sønderager

Tilmeld dig til SIKON konferencen senest **fredag 14. februar, 2020** og få Andrew McDonnells nye bog "The Reflective Journey: A practitioners guide to the Low Arousal approach" med hjem.

Bogen er en praktisk vejledning i at støtte bekymrede eller nervøse personer ved hjælp af Low Arousal tilgangen.

Du kan afhente dit eksemplar af bogen i Landsforeningen Autismes bod på SIKON konferencen.

Vil du arbejde med kodning og it?

Så tag en særligt tilrettelagt datamatikeruddannelse på vores autismehold – der er studiestart til september 2020.

Hvis du ønsker at søge om optagelse, opfordrer vi dig til at ansøge gennem Kvote 2 inden 15. marts 2020 kl. 12.00.

Husk, at du godt kan søge om optagelse gennem kvote 2, selvom du først afslutter gymnasiet i juni 2020.

Søg om optagelse via www.optagelse.dk

Vil du vide mere?

Inge Langberg Kjær
Studievejleder
inkj@zealand.dk
5076 2805

Kom til informationsaften om autismeholdet d. 30. januar og d. 24. februar 2020 kl. 18-20. Maglegårdsvej 2, 4000 Roskilde, bygning D, lokale D1.38.

Vi glæder os til at møde dig til informationsaften!

Læs mere om datamatikeruddannelsen og autismeholdet på zealand.dk/fuldtid/datamatiker/

Zealand

Social isolation hos autistiske unge og voksne

Social isolation og ensomhed er associeret med dårligere helbred og tidligere død. Vores relationer med andre mennesker er med andre ord livsvigtige for os

Af Freja Hamalainen Sirdorf, cand.soc, faglig leder ved Specialområde Autisme i Region Midtjylland. !

Tidligere har autismeområdet været præget af en udbredt opfattelse af, at autistiske mennesker ikke har det store behov for sociale relationer. At relationer, socialt samvær og fællesskaber ikke er lige så vigtige, som vi ved, de er for alle andre. Eller at autistiske mennesker måske nok kunne opleve social isolation, men ikke føle ensomhed.

Denne misforståelse har haft betydning for, hvilket fokus der har været og derfor til dels stadig er i tilgange og metoder målrettet mennesker med autisme. Den strukturelle og i nogle tilfælde adfærdsregulerende tilgang, der har domineret autismeområdet, kan måske have nedtonet relationernes betydning.

De farlige yderpoler

Præcis som i mange andre faglige diskussioner er der i debatten om autisme og sociale relationer nogle yderpoler. Det er min oplevelse, at der er grund til at advare imod:

- At antage, at autistiske mennesker ikke har et socialt behov og derfor blindt og ikke-nysgerrigt accepterer social isolation. Med risiko for ensomhed og mental mistrivsel til følge.
- At antage, at alle autistiske mennesker har nøjagtig samme sociale behov og ønsker som flertallet, og at den sociale interaktion derfor skal have form, se ud som og være lige så frekvent som hos flertallet. Med risiko for ensomhed og mental mistrivsel til følge.

”Jeg har altid sagt, at jeg ikke har behov for det der med fællesskaber. Det er nok, fordi jeg ikke vidste, hvor godt det kan føles at være en del af et fællesskab. Nu, hvor jeg har fundet fællesskab med andre, der har samme interesse som jeg, vil jeg ikke undvære det for noget i verden. Den første gang jeg deltog, græd jeg på vej hjem. Jeg har før grædt på vej hjem fra sociale arrangementer, men denne gang græd jeg af glæde. Jeg tror, der er andre autister i det fællesskab, jeg er en del af, det er nemlig lidt nørdet – men de ved det vist ikke selv.”
Autist og nørd, 26 år

De livsvigtige relationer

Nogle børn, unge og voksne med autisme har slået sig så gevaldigt i det sociale liv, at de som en helt naturlig konsekvens trækker sig. I nogle tilfælde sker det i en grad, hvor vi taler om social isolation.

Social isolation og ensomhed er vanskelige begreber at definere og adskille fra hinanden. I min egen forståelse har det været gavnligt at benytte den adskillelse, som bl.a. forskergruppen Steptoe et al. (2013) benytter, nemlig at:

- Social isolation er objektiv og målbar i form af reduceret socialt netværk og mangel på social kontakt.
- Ensomhed er en subjektiv tilstand, hvor personen ikke er tilfreds med egne sociale relationer, det kan både være i forhold til antal relationer eller kvaliteten af relationer.

Man kan dermed godt udefra set være socialt isoleret, men samtidig være tilfreds med sine sociale interaktioner og ikke opleve ensomhed. Omvendt kan man opleve ensomhed selv i store forsamlings, uden at man udefra vil se personen som socialt isoleret. Andre bruger begreberne subjektiv og objektiv social isolation (fx Hult-Lunstad et al, 2015).

Fra forskning i den generelle befolkning ved vi, at både social isolation og ensomhed er associeret med helbredsmæssige risikofaktorer og tidligere død. Vores relationer med andre mennesker er med andre ord livsvigtige for os.

Social isolation og ensomhed hos autistiske unge og voksne

Der har i de seneste år været stigende fokus på social isolation hos autistiske mennesker. I Specialområde Autisme får vi flere henvendelser om støtte til autistiske medborgere, som er endt i social isolation. Der kan være tale om situationer, der er præget af opgiveness og/eller desperation hos personen selv og omgivelserne.

Også i vores virke som VISO specialister mærker vi efterspørgsel på indsatser til denne målgruppe. VISO har i år finansieret en undersøgelse, som er gennemført af VIVE, om netop social isolation hos autistiske voksne. Undersøgelsen har resulteret i et inspirationskatalog, som bygger på gennemgang af VISO sager, interviews og et litteraturstudie. Inspirationskataloget er tilgængeligt på VIVEs hjemmeside. Vi ved fra forskningen, at unge med autisme oplever højere grad af ensomhed end unge uden autisme (fx Lasgaard et al., 2010; Locke et al., 2010). Flere studier har endda fundet, at ensomhed hos autistiske mennesker er associeret med

forøget risiko for angst, depression og nedsat selvværd (Bauminger et al., 2004; White & Roberson-Nay, 2009; Mazurek 2014). Der er altså al mulig god grund til at arbejde både forebyggende og intervernerende i forhold til at forebygge og bryde ensomhed hos autistiske unge og voksne.

Undervurderer vi de sociale behov?

I årene 2014-2017 har vi i samarbejde med Defactum og fire andre autismetilbud gennemført et praksisforskningsprojekt om autisme og aldring, kaldet "Gerontologi og autisme" – forkortet GAU. Et projekt, der i udgangspunktet ikke skulle handle om sociale relationer. Alligevel blev en af hovedpointerne efter de tre års praksisforskning, at vores hypoteser, f.eks. om sociale behov og relationer, ikke altid er så underbyggede, som vi tror:

Uddrag fra rapporten:

"Man får derfor let det indtryk, at ældre med autisme ikke interesserer sig særligt meget for social kontakt, og at nogle måske slet ikke har behov for sociale relationer. GAU-projektet pegede på det modsatte, og vi opstillede derfor en række nye undersøgelsesspørgsmål. Kommer vi for let til at frakende borgere den sociale interesse, alene fordi de ikke selv magter at tage initiativet til kontakt? Overvurderer vi den sociale forståelse, og undervurderer vi den sociale interesse? Bliver vi forført af vore egne forestillinger? Har vi haft så travlt med at træne adfærd og tilpasse omgivelser, at vi har forsømt tanken? Kan nye kompetencer overhovedet udvikles sent i tilværelsen?"

I GAU projektet brugte de deltagende tilbud et år på at undersøge temaet "ændrede relationer". I

den afsluttende rapport konkluderes det, at den største læring var opdagelsen af, at man som fagprofessionel har undervurderet relationernes betydning for mennesker med autisme.

Det beskrives i rapporten, hvordan de traditionelle autismetilgange og metoder ikke har haft tilstrækkeligt fokus på det at facilitere sociale relationer for målgruppen. I rapporten, som kan findes på Autismeplatform.dk, gives der praksis eksempler på, hvordan der kan arbejdes med at facilitere relationer.

Kortlægning af skolevægring og social isolation hos voksne

Den sociale isolation, vi ser hos autistiske voksne, er ofte opstået i barndommen eller ungdommen. Det kan f.eks. være i forbindelse med overgange i skolesystemet eller i takt med, at de sociale krav i skolen er blevet større. I forebyggelsesøjemed er det derfor relevant at se på tværs af børne-, unge- og voksenområdet, når vi taler om social isolation.

Derfor er vi glade for, at det i samarbejde med Chefkonsulent Morten Greve fra Defactum er lykket at udvikle et kortlægningsprojekt om skolevægring hos børn og unge og social isolation hos unge voksne, og at Metodecentrets bestyrelse har valgt at finansiere projektet. I projektet, som Defactum gennemfører, kortlægges det:

- Hvordan kommunerne vurderer udfordringens omfang og
 - Hvilke erfaringer der er med forebyggende indsatser på området.
- Resultaterne af kortlægningen bliver fremlagt på et temamøde i januar 2020 og vil efterfølgende blive formidlet i en rapport.

Venskaber og fællesskaber

Det er vores håb, at kortlægningsprojektet kan give os viden, der kan hjælpe os til at udvikle et større projekt med fokus på forebyggende initiativer på autismeområdet. På den måde kan vi forhåbentlig om nogle år skrive mere om venskaber og fællesskaber end om social isolation og ensomhed – og få flere af den type citater, som denne artikel indledtes med.

Vi har heldigvis masser af disse eksempler allerede - både i autismesamfundet generelt og hos os i Specialområde Autisme. Små og store grupper, der mødes enten om særlige interesser eller bare om det at være sammen om at lave noget. I Specialområde Autisme har vi f.eks. gode erfaringer med vores Boostcamp, som har til formål at skabe håb og handlekraft for unge voksne, der oplever social isolation. Jeg startede denne artikel med at advare mod yderpolerne. Jeg vil slutte med at anbefale, at vi gør os særlige umage ift. at lytte til de mange autistiske stemmer, der kan gøre os klogere ift. netop emner som venskaber, social isolation og ensomhed. Vi har på vores vidensplatform, Autismeplatform.dk, samlet en række artikler og videoer, hvor I netop kan læse og høre en masse autistiske perspektiver på emner som venskaber og sociale fællesskaber. ■

Kilder

Bauminger N, Shulman C, Agam G (2004) The link between perceptions of self and of social relationships in high-functioning children with autism. Journal of Developmental and Physical Disabilities 16(2): 193–214

Berger, Nichlas; Røgeskov, Maria; Rasmussen, Pernille og Bom, Louise / VIVE (2019) Autisme og social isolation hos unge voksne. En kortlægning af god praksis og virksomme metoder.

Holt-Lunstad, Julianne; Smith, Timothy B.; Baker, Mark; Harris, Tyler & Stephenson, David (2015) Loneliness and Social Isolation as Risk Factors for Mortality: A Meta-Analytic Review Perspectives on Psychological Science 2015, Vol 10(2), 227-237.

Lasgaard M, Nielsen A, Eriksen ME, (2010) Loneliness and social support in adolescent boys with autism spectrum disorders. Journal of Autism and Developmental Disorders 40(2): 218-226.

Locke, Jill; Ishijima, Erik; Kasari, Connie & London, Nancy (2010) Loneliness, friendship quality and the social networks of adolescents with high-functioning autism in an inclusive school setting. Journal of Research in Special Educational Needs, Vol 10, No. 2. 74.81

Mazurek, MO (2014) Loneliness, friendship, and well-being in adults with autism spectrum disorders. Autism 18(3) 223-32.

Overgaard, Kirsten; Sørensen, Lone; Ramian, Knud og Beyer, Jannik (red.) (2017) Hvordan hjælper vi bedst mennesker med autisme med at mestre ændringer i relationer i forbindelse med aldring? Afsluttende rapport fra det videnskabelige netværk om gerontologi og autisme 2014-2017.

Stephens, Andrew; Shankar, Aparna; Demakos, Panayotes & Wardle, Jane (2013) Social isolation, loneliness, and all-cause mortality in older men and women. PNAS, vol. 110, no. 5, 5797-5801.

White SW, Roberson-Nay R (2009) Anxiety, social deficits, and loneliness in youth with autism spectrum disorders. Journal of Autism and Developmental Disorders 39(7): 1006-1013.

Tag med til Porto Santo

med Landsforeningen Autisme

Tilmelding:

<http://autismeforeningen.dk/sikon-kurser/porto-santo/porto-santo-familieferie>

Den smukke vulkanø Porto Santo har et spektakulært bjerglandskab og en 9 kilometer lang, gylden strand, som har vundet priser for sit silkebløde sand, vandets renhed og ikke mindst stedets særlige ro og skønhed.

Pris pr. person for 1 uge i 3-værelses lejlighed med 'All Inclusive' er **kr. 7100**, hvis **I bestiller inden 15. januar 2020. Herefter stiger prisen med kr. 900,- pr. person.**

Læs mere om Porto Santo: folkeferie.dk/rejser/porto-santo/

Læs mere om Vila Baleira: folkeferie.dk/rejser/porto-santo/hoteller/vila-baleira/

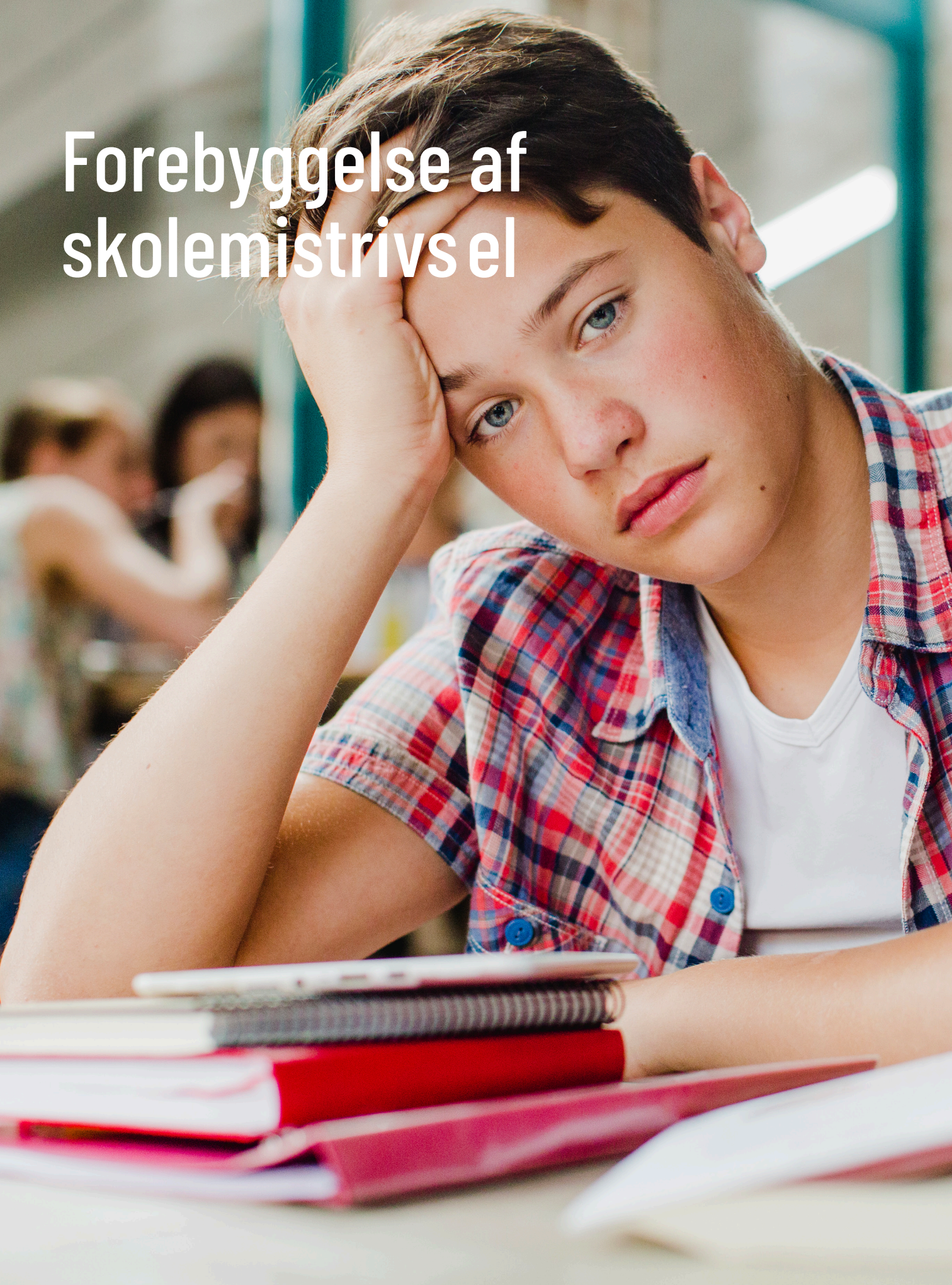
Afrejse fra Kastrup Lufthavn er **fredag 29. maj 2020**. Hjemrejse **5. juni 2020**.

Vi bliver indlogeret på Hotel Vila Baleira, som ligger direkte ud til stranden. Hotellet har flere pools, fri internet og Beach Club.

Der er mange udflugtsmuligheder f.eks. et besøg i Christoffer Columbus' hus, en bådture med mulighed for at se hvaler, et besøg i en lille ørken med sjældne sandfossiler eller et besøg på et vindmøllmuseum – mod betaling.

Du kan også vælge at spille golf og tennis eller benytte spafaciliteterne - alt sammen gratis.

Forebyggelse af skolemistrivsel

Projekt om forebyggelse af skolemistrivsel i kommunerne

Redaktionen i interview med Morten Greve, Chefkonsulent i DEFACTUM i Region Midtjylland.

Hvad går kortlægningen/projektet ud på?

I DEFACTUM har vi haft ansvar for flere forskellige projekter om autisme i årenes løb, og derigennem har vi en viden og interesse i at dykke mere ned i nogle af de emner, vi har kigget på. Blandt andet har vi tidligere undersøgt 35 skolevægringsager hos VISO, hvor det er endt med at gå galt. Dem får VISO flere og flere af. Noget af det, vi kunne se, var, at det ofte kunne have været undgået, at det gik så skævt mellem forældre, skolen og kommunen. Det var vi derfor meget interesserede i at undersøge – altså: hvordan kan man forebygge, at det går så galt i de sager? Og hvordan kan man få et bedre samarbejde mellem forældre, skoler og forvaltninger? Vi ville derfor gerne starte et projekt op, hvor vi kunne gå i dybden med netop det. Vi henvendte os til flere kommuner og fik 6 kommuner med os, som var interesserede i at undersøge det. Men i de fonde, hvor vi søgte midler til at starte projektet, blev vi mødt af tvivl og spørgsmål, som byggede på, om kommunerne overhovedet oplever skolemistrivsel hos børn med autisme som et problem?

Det er da heller ikke et område, hvor der dengang fandtes særligt meget viden – især ikke i forhold til kommunerne. Der var ikke meget, vi kunne læne os op ad. Derfor har vi nu gennemført et kort-

lægningprojekt, så vi kan bidrage med, at der kommer mere viden om kommunernes arbejde med skolemistrivsel og social isolation. I praksis har vi undersøgt to overordnede spørgsmål på autismeområdet: 1) Hvordan kommunerne vurderer udfordringen med bl.a. skolemistrivsel. 2) Hvilke gode erfaringer der i dag er med lokale forebyggende indsatser på området – og hvor meget kommunerne generelt arbejder med forebyggelse.

Kortlægningprojektet bygger på uddybede interview med 36 fagchefer, ledere og fagspecialister fra 34 forskellige kommuner. 17 fra børne- og ungeområdet og 19 fra voksenområdet. Kommunerne er udvalgt, så det blev en så repræsentativ gruppe som muligt. Det er altså en blanding af: små/store, by/land – og kommuner med mange og få sociale udfordringer.

I hver kommune spurgte vi til lokale indsatser, som man har gode erfaringer med i forhold til forebyggelse af mistrivsel hos børn med autisme. Vi har ud fra dette kigget nærmere på udvalgte indsatser, som vi også beskriver i vores rapport.

Hvorfor er det vigtigt at undersøge skolemistrivsel hos børn med autisme nærmere? Og hvorfor i kommunerne?

Vi kan jo konstatere, at mange børn med autisme mistrives i deres skole. Og at mistrivsel handler om, at vi alle sammen – forældre, lærere, pædagoger, fagfolk og kommuner sammen skal være bedre til at se og hjælpe barnet, så vi undgår, at der kommer alvorlige problemer, og børnene ender med at få det værre

og til sidst er nødt til at være hjemme fra skolen.

Det er svært at finde en person, der arbejder med det her felt, som ikke ved og har oplevet, at hvis først et barn mistrives i skolen, så er det typisk noget, der tages med videre. Det bliver et meget svært udgangspunkt for alt andet for barnet, og det skaber store problemer også for hele familien.

Social isolation er noget af det, vi ved, er en konsekvens, og det ser vi også senere hen, når barnet bliver ung og voksen. Og det er ikke kun i skolen, men i alle sammenhænge af livet. Skolemistrivsel og social isolation kan skabe et amputeret liv fremadrettet, hvis ikke barnet med autisme får den rette hjælp. Forskning peger faktisk på, at børnene kan opleve konsekvenser med varigt nedsat livskvalitet, funktionsevne og samfundsdeltagelse også i unge- og voksenlivet.

Samtidig er der stadig flere børn, unge og voksne i Danmark, der får en autismediagnose. Kommunerne står derfor overfor, at problematikker som skolemistrivsel og social isolation kommer til at fylde mere i den enkelte kommune fremadrettet.

Derfor er det så vigtigt, at også kommunerne arbejder meget med forebyggelse – og at det ikke kun foregår i folkeskolen, men også på ungdomsuddannelserne og i andre sammenhænge. Det er kommunerne, der har ansvaret på mange af de områder, hvor der er brug for indsatser – skole, socialt og i hjemmet. Det er i kommunerne, der skal sættes ind, og i kommunerne, der er mulighed for at skabe vigtige æn-

dringer, så flere børn med autisme kan få en skolegang, de trives i.

Hvad er de vigtigste og mest overraskende resultater, I har fået indtil videre?

I vores samtaler med de kommunale interviewpersoner var mange af dem meget optaget af, at arbejdet med autismeområdet bør bygges på en blanding af specialiseret viden om autisme – men også fokus på det skræddersyede, som passer til den enkelte.

Det overraskede os på en positiv måde, at der hos så mange kommuner var så stort fokus på netop de to elementer, og at de gjorde sig mange tanker om, at det er vigtigt at kigge på det enkelte menneske og skabe de rammer, der bedst hjælper lige denne person. Kommunerne er enige om, at de ikke kommer nogen vegne på autismeområdet uden den rette viden og autismefaglighed. Men både hos interviewpersonerne og i vores casestudier af de lokale indsatser var der samtidig stor forståelse for, at den viden ikke er nok i sig selv; de skal også lytte til den enkelte person selv og støtte ud fra de behov, de ressourcer, de ønsker og drømme og det liv, den enkelte har.

Et vigtigt resultat er, at de fleste af kommunerne er enige om, at autisme fylder mere, end det har gjort før. Det er noget, de forventer, de kommer til at skulle arbejde mere med fremover, og at det kommer til at kræve nye indsatser og nye måder at arbejde på. Det gælder både i forhold til at få mere specifik viden om autisme, men også flere kompetencer til at arbejde med og handle ud fra de skræddersyede forløb. Der var dog også en mindre gruppe af kommunerne, vi snakke-

de med, som allerede har arbejdet med fokus på autisme i en årrække, og som føler sig godt rustet til at lave indsatser på området.

På landsplan har der været en endnu større stigning i andelen af børneårgang, som får en ADHD diagnose, end den stigning, vi har set på autismeområdet, men det er typisk ikke noget, der har skabt lige så store udfordringer i kommunerne, viser vores interview. Mange af de informanter, vi snakkede med, var enige om, at de i kommunen var bedre rustet til at håndtere indsatser til børn med ADHD, og at de føler, at de har mere styr på dette end autisme. Derfor fylder autisme netop så meget hos dem.

Hvor meget fylder skolemistrivsel i kommunerne ud fra jeres kortlægning?

Skolemistrivsel hos børn med autisme fylder meget i kommunerne. Det er et svært område, og det skaber stor frustration for alle parter. Selvfølgelig hos børnene selv, forældre og fagpersoner, men også i forvaltningerne skaber det problemer. Sager om skolevægring og mistrivsel ender ofte med meget tilspidse situationer og sager, hvor det går galt mellem parterne. Det var der et ønske om fra kommunerne i dette projekt om at undgå og løse bedst muligt.

Hvilke indsatser er der i kommuner, som gør en forskel?

Vi endte med en blandet gruppe på 18-20 lokale indsatser, som vi valgte at kigge nærmere på. Det er en meget blandet gruppe og er alt fra en psykolog med autismspecifik viden, der kan komme ud til skoler i lokalområdet, som har brug for hjælp i en bestemt situation – til en skole, som har bygget en ind-

sats op, hvor de har aktionsforløb, som sættes i gang, hvis et barn har begyndende mistrivsel. I den indsats inddrages forældre, lærere og andre fagpersoner til sammen at arbejde med at finde ud af, hvorfor f.eks. et barn med autisme mistrives, for derefter at lave justeringer, indtil man finder det, der hjælper og støtter bedst. På den skole er de gået fra at have mange børn, der var i mistrivsel og ekskluderet, til at skolen i dag ikke har et eneste ekskluderet distriktsbarn.

En anden indsats, som en kommune fremhæver, er bl.a. knyttet til autismelinjen på det lokale gymnasium. Her bor flere elever, som kommer fra andre byer, på et bestemt kollegie tæt på gymnasiet, og her har de formået at skabe et så godt miljø, at det hjælper eleverne med at blive i deres uddannelse. Kollegiet er oprettet som et selvejende § 107-tilbud. De formår i mange tilfælde at støtte de unge, så de fastholdes i gymnasiet og trives der.

Generelt for de forskellige indsatser synes at være, at det er værdifuldt, når lokale tiltag finder en god balance mellem specialiseret viden om autisme og kompetencerne til at støtte den enkelte på den bedste mulige måde.

Hvad skal der gøres i kommunerne for at undgå mistrivsel i skolen?

Der skal mere viden om autisme ind i kommunerne, og derudover er det vigtigt, at kommunernes medarbejdere lytter til det enkelte barn, den enkelte unge voksne og ikke bare "kører dem over" med indsatser, de mener er bedst.

Der er generelt brug for, at alle fagpersoner ved noget om autisme. Det er et rigtig dårligt udgangspunkt,

hvis en lærer med flere elever med autisme ikke har forståelse for og viden om autisme. På samme tid skal lærere, pædagoger og kommunerne også kunne lægge den viden lidt væk og lytte til den enkelte. Alt for ofte er det den nemme løsning at bruge "kasse-tænkning" og sætte et fast forløb i gang, når et barn mistrives i skolen. Men man kan ikke bare bruge samme indsatser til alle, for det er vidt forskelligt, hvad det egentlige behov er, og hvor problemerne ligger; hvad der kan åbne op for den konkrete situation. Der skal kommunerne og skolerne være gode til at se på den enkelte og tilpasse indsatserne til netop det barn. Mange af kommunerne understre-

gede da også, at det er meget svært at føre ud i livet, og at de godt kan se, de kan blive bedre til det.

Hvor meget fylder forebyggelse hos kommunerne?

Forebyggelse fylder en del ifølge kommunerne selv, men de er også enige om, at det er nemmere at sætte i gang i skolerne og på børneområdet generelt, end det er tilfældet for unge voksne. Mange af kommunerne anerkendte også, at de her ikke 100 % har kompetencerne og ikke har været gode nok til forebyggelse af mistrivsel for både børn, unge og voksne med autisme.

Men fælles for dem er, at det er noget, der fylder en del, og noget, der

vil blive arbejdet mere med fremover også.

Vi håber, at kortlægningen kan kaste lidt mere lys på et meget vigtigt, men dårligt afdækket område. Samtidig kan kortlægningen give nogle indikationer på de udfordringer, der er i forhold til forebyggende indsatser på børne- og ungeområdet.

Og at den kan være med til at skabe et vidensgrundlag for nye udviklingsprojekter på området. Vi vil selv i den kommende tid genoptage arbejdet med at finde samarbejdspartnere til et udviklingsprojekt med fokus på at styrke den brede forebyggelsesindsats på det almene skoleområde, men også i forhold til unge voksne. ■

Tag på kursus i 2020
og bliv klogere på autisme

KURSUSKATALOG 2020

For forældre og pårørende

SIKON
Landsforeningen Autismes kurser og konferencer

Vores kurser er for

- forældre og pårørende
- professionelle/fagfolk
- autister

Hold øje med
autismeforening.dk
for yderligere
information.

Tag med på familieferie til Malta 12.-19.9 2020

Mellieha Holiday Centre er det perfekte sted at tilbringe en ferie, hvis man har brug for en badeferie med "højt til loftet" kombineret med aktiviteter for hele familien.

Vi flyver direkte fra Billund og Kastrup til Malta og indlogerer jer i familiehuse med egen indhegnet gårdhave, fuldt udstyret køkken, 2 soveværelser og bad/toilet.

Landsforeningen Autismes pædagogiske personale tilbyder aktiviteter for

hele familien fx: Vandbasket, piratjagt, sodavandsdiskotek, vand- og fodboldkamp og biograf.

Mellieha Holiday Centre byder på tre pools, minigolf, restauranter og indkøbsmulighed m.m.

Kontakt Lars Grønlund på l-g@autismeforening.dk for yderligere information

Læs mere og tilmeld dig her:

<http://www.autismeforeningen.dk/sikon-kurser/ferier/malta-2020>

Kredsens aktiviteter

KREDS NORDJYLLAND

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.autismenord.dk

KREDS LIMFJORD

Generalforsamling + oplæg af socialrådgiver Ulla Kjer

Tid og sted: Torsdag 5. marts 2020, kl. 19

Trombakken, Øster Alle 10, 7752 Snedsted

Dagsorden ifølge vedtægterne. Forslag til bestyrelsen senest 17. februar 2020.

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.kredslimfjord.dk

KREDS ØSTJYLLAND

Generalforsamling

Tid og sted: Onsdag 26. februar 2020, kl. 18

STU4 GrahamBellsvej 4, 8200 Århus.

Dagsorden i henhold til vedtægterne. Husk tilmelding.

Grøn aften.

Tid og sted: Tirsdag den 3. marts 2020, kl. 19

Havkær Skole, Havkærparken 45, Tilst

Læs om alle arrangementer her: www.autismeoj.dk.

KREDS MIDTVEST

Søskende/bedsteforældrekursus

Tid og sted: Lørdag 22. februar kl. 9.00 – 15.30

Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108A, 7400 Herning.

Generalforsamling

Tid og sted: Onsdag 4. marts kl. 19.30 til 21.30

Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108A, 7400 Herning

Dagsorden ifølge vedtægterne.

Verdens autismemedag

Tid og sted: Torsdag 2. april kl. 9.00 til 14.30

Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108A, 7400 Herning

Temple Grandin Konference

Tid og sted: Onsdag 12.8.2020, kl. 8.30-15.30

Herning Kongrescenter, Østergade 37, 7400 Herning

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.kredsmidtvst.dk

KREDS NORDJYLLAND

Formand Christina Winther.3025 9210

E-mail: cw@autismenord.dk

KREDS LIMFJORD

Formand Maj-Britt L. Sørensen . . .3033 9453

E-mail: formand@kredslimfjord.dk

KREDS ØSTJYLLAND

Formand Marianne Banner.5043 8361

E-mail: marianne_banner@yahoo.dk

AS-repr. børn:

Elsebeth Svane8621 0606

KREDS MIDTVEST

Formand Søren Dalgaard5311 3145

E-mail: sd@kredsmidtvst.dk

KREDS TREKANTEN

Formand Dorte Schandorph Jensen 2967 0067

E-mail: dortesjens@mail.dk

KREDS SYDVESTJYLLAND

Kontaktperson Marije Jacobsen

E-mail: marije@kredssydvest.dk

KREDS SØNDERJYLLAND

Formand Britta Rosen Bendixen

E-mail: rosen.bendixen@gmail.com

KREDS FYN

Formand Lilli F. M. Jørgensen2834 2576

E-mail: lilli@autismefyn.dk

KREDS STORSTRØM

Formand Michael Weyand

E-mail: weyandmi@gmail.com

AS-repr.: Line Mackenhauer

E-mail: lima44@live.dk

Alle kredsarrangementer kan også ses her:
www.autismeforening.dk/news/nyheder/arrangementer-i-kredsene/

KREDS TREKANTEN

Generalforsamling i Kreds Trekanten

Tilmelding endnu ikke mulig. Mere info følger.

Tid og sted: Onsdag 4. marts 2020

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.autismeforening.dk/trekanten

KREDS SYDVESTJYLLAND

Cafémøde i Vejen

Tid og sted: Tirsdag 4. februar 2020, kl 18.30-20.30

HUSET, 6600 Vejen

Søskende-dag

Tid og sted: Lørdag 8. februar 2020, kl. 11-15

Fåborghus, 6818 Fåborg

Foredrag "Autisme og kost"

Tid og sted: Torsdag 20. februar 2020, kl 19-21

HUSET, 6600 Vejen. I den store sal. Tilmelding nødvendigt.

Autisme konference-dag

Tid og sted: Lørdag 4. april 2020, kl. 10-16

Sydvestjysk Landboforening, John Tranums Vej 25, 6705 Esbjerg Ø. Foredrag - og messe med hjælpemidler, fritidsinteresser og uddannelse.

Læs om alle arrangementer her: www.kredssydvest.dk/

KREDS SØNDERJYLLAND

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.autismeforening.dk/soenderjylland

KREDS FYN

Forpremiere på 'Spioner på misioner'

Tid og sted: Lørdag 25. januar 2020 kl. 12.15

Biocity Odense, Østre Stationsvej 27, 5000 Odense C
Filmen 'Spioner på misioner'. Vi skruer ned for lyden.

Generalforsamling + foredrag af Louise E. Jensen

Tid og sted: Onsdag 11. marts 2020 kl. 18.00-20.30

Tornbjerg Gymnasium, Skærmhatten 15, 5220 Odense SØ
Dagsorden ifølge vedtægterne. Forslag sendes til formanden senest 8 dage før.

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.autismefyn.dk

KREDS VESTSJÆLLAND

Formand: Tina Sølling

E-mail: tina.soelling@gmail.com

KREDS ROSKILDE

Formand Rune Gamby

E-mail: rune@au10sme.dk

KREDS VESTEGNEN

Formand Brian Andersen 3055 5842

E-mail: brian@autismeforening.dk

KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG

Formand Tinja Vandmose

E-mail: autismekbhfrb@gmail.com

KREDS STORKØBENHAVN NORD

Formand Rigmor Madeleine Lond

E-mail: rigmor@lond.dk

KREDS NORDSJÆLLAND

Formand Heidi Vanell 2921 7772

E-mail: heidivanell@outlook.dk

KREDS BORNHOLM

Formand Karina Bundgaard

E-mail: karinabu@autismeforening.dk

AUTISMUFELAGID/KREDS FÆRØERNE

Formand: Heidi Aagaard +298 509031

E-mail: autisma@autisma.fo

KREDS GRØNLAND

Formand Pia Ivalu Kielsen +299 558297

E-mail: piki@kimik-it.gl

Kredsens aktiviteter

KREDS VESTSJÆLLAND

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside
www.autismeforening.dk/vestsjaelland/

KREDS STORSTRØM

Ungdom og autisme

Foredrag med Mathilde Lusty Sørensen

Tid og sted: Torsdag 6.2.2020 kl. 18-21

"Salen", Dansk Folkehjælp, Brovejen 4, 4800 Nyk. Falster.
Tilmelding nødvendigt - senest 30.01.20 på autismestorstrom@outlook.dk

Find vej igennem sagsbehandlingsregler og anke-muligheder. Foredrag ved socialrådgiver Ulla Kjert.

Tid og sted: Torsdag 19.3.2020 kl. 18-20

Salen 'Konferencen' i hovedbygningen, 2. sal, Psykiatrien Syd – Oringe, Færggårdsvej 15, 4760 Vordingborg.

Generalforsamling i Autismeforening Storstrøm

Dagsorden i henhold til vedtægterne. Forslag mailles til bestyrelsen senest 4.3.2020 på autismestorstrom@outlook.dk.

Tid og sted: Torsdag 19.3.2020 kl. 20 – 21

Salen 'Konferencen' i hovedbygningen, 2. sal, Psykiatrien Syd – Oringe, Færggårdsvej 15, 4760 Vordingborg.

NetværksCaféer og BrætspilsCaféer - Vordingborg, Næstved og Nakskov

Kom og vær med til vores netværksmøder for pårørende til autister og vores brætspilsaftener for mennesker med autisme. Få mere info og datoer på vores hjemmeside: <https://www.autismeforening.dk/storstrom/> 'Savner du samvær?'

Bisidning

Vi søger mennesker, der har lyst og overskud til at være bisiddere for vores medlemmer ved møder med f.eks. kommunen. Vi sørger for, at du bliver klædt på til opgaven.

Nyhedsmail

Husk at tilmelde dig vores nyhedsmail og opdatere en evt. ny e-mailadresse i vores system. Tilmeld dig på vores hjemmeside.

Læs om alle arrangementer og bisidning på kredsens hjemmeside: <https://www.autismeforening.dk/storstrom/>

KREDS ROSKILDE

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
<http://au10sme.dk/>

LANDSFORENINGEN AUTISMES HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Heidi Thamestrup 2620 1658

Næstformænd:

Bernd Weiback 2424 6399

Brian Andersen. 3055 5842

Hovedbestyrelse:

Christian Steward-Ferrer

Michael Weyand 5133 9665

Kristina Kristensen. 4053 7137

Peter K. H. Nielsen 2074 6608

Stina Lund

Peter Jensen

Kathe Johansen

Thomas Schilling Nielsen

AUTISME- OG ASPERGER-FORENINGEN FOR VOKSNE

Formand: David Facius

Alle henvendelser til Autisme- og Aspergerforeningen for voksne, skal i øjeblikket ske på Landsforeningen Autismes telefon.

DIN KREDS

Husk at du altid kan gå ind på din kreds hjemmeside, hvor du kan finde og læse mere om de arrangementer, din kreds har planlagt.

Husk at holde din mailadresse opdateret så vi kan sende dig gode tilbud om foredrag, nyheder og aktiviteter.

Find din kreds på

autismeforening.dk

KREDS VESTEGNEN

Sputnik: Dynamikker der påvirker familien

Tid og sted: Mandag 10. februar 2020, kl. 18-21

Glostrup Fritidscenter, Christiansvej 2, 2600 Glostrup

Sputnik: Nej!

Tid og sted: Torsdag 12. marts 2020, kl. 18-21

Glostrup Fritidscenter, Christiansvej 2, 2600 Glostrup

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside www.autismeforening.dk/vestegnen/ Tilmelding foretages gennem mail. Man kan IKKE tilmelde sig via Facebook.

KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside <http://autismeforeningkbhfrb.wordpress.com/>

KREDS STORKØBENHAVN NORD

Foredrag: Sent diagnosticeret med ASF v/Lennart Pedersen

Tid og sted: Onsdag 5. februar 2020 kl. 18-21,

Herlev Medborgerhus, Herlevgårdsvej 18, 2730 Herlev.
Tilmelding sker via kredsforeningens hjemmeside.

Foredrag med Laura Taul + Generalforsamling

Foredrag og derefter afholdes kredsens generalforsamling.
Alle ressourcer er velkomne!

Tid og sted: Onsdag 4.3.2020 kl. 18-21

Herlev Medborgerhus, Herlevgårdsvej 18, 2730 Herlev.
Tilmelding sker via kredsforeningens hjemmeside

Læs mere om og tilmeld dig arrangementerne på kredsforeningens hjemmeside: www.autismeforening.dk/storkoebenhavnnord/

KREDS NORDSJÆLLAND

Alle oplæg og foredrag er på vores Facebookside:

www.facebook.com/autismenordsjaelland/

Tilmelding foretages gennem mail, som kommer ud til alle medlemmer. Man kan IKKE tilmelde sig via Facebook.

KREDS BORNHOLM

Vi mødes hver første tirsdag i måneden kl. 19.00–21.00
A-huset, Østergade 54, 3700 Rønne.

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:
www.autismeforening.dk/bornholm/

LANDSFORENINGEN AUTISMES SEKRETARIAT

Banestrøget 19, 2630 Taastrup, tlf. 7025 3065

kontor@autismeforening.dk www.autismeforening.dk

Sekretariatet har åbent 9.00-12.00 og
13.00-15.00 alle hverdage.

Socialrådgiveren har åbent for telefonrådgivning:

Man., tors. og fredag kl. 9.00-12.00/tirs. kl. 16.00-19.00.

Landsformand Heidi Thamestrup

Tlf. 2620 1658 / formand@autismeforening.dk

Arbejdsområder: ledelse, policy, redaktør,
Tvangsbehandlingsnævnet, Autism Europe,
DUKHs bestyrelse, Ankestyrelsens Praksisudvalg, Projekt
Opportunity, VISOs faglige bestyrelse

Sekretariatschef Lars Grønlund

Tlf. 3053 3452 / l-g@autismeforening.dk

Arbejdsområder: IT, administration, Protektorat og SIKON konferenceseekretariat

Økonomimedarbejder Helle Bach

Tlf. 3171 0581 / bogholder@autismeforening.dk

Arbejdsområder: budget/regnskab, økonomistyring,
personaleadministration

Socialrådgiver Ulla Kjer

Tlf. 7025 3068 / social@autismeforening.dk

Arbejdsområder: rådgivning, vejledning,
artikler og foredrag

Kommunikation- og konferencemedarbejder Lotte Irlind

Tlf. 2057 6330 / kursus@autismeforening.dk

Kommunikationsmedarbejder Fie Hviid.

Tlf. 2925 9452 / fi@autismeforening.dk

Politisk konsulent Emil Holm Ravn, tlf. 6131 1987

emil@autismeforening.dk

Politisk konsulent Gitte Velling, tlf. 61311654

gitte@autismeforening.dk

Autismekonference i Odense

SIKON 2020

27-28. april 2020

Deltag i **SIKON konference 2020**

– lyt til spændende foredrag
og deltag i workshops/temagrupper.

Blandt hovedtalerne er:

Mark Wetherell

'Negative stressreaktioner hos plejepersonale'

Daniel Rippon

'Årsager og konsekvenser af stress hos plejepersonale'

Bo Hejlskov Elvén

'Pædagogisk arbejde og forældreskab'

Christian Stewart-Ferrer

'Autisme og vejen til identitet'

